

Nr. 54 Ziektes en allergieën door dieren

Tijdens werken in de natuur kun je ziek worden door een beet of steek van een dier. Soms heeft dit ernstige gevolgen. Virussen, bacteriën en dier- en plantengif vallen onder de 'biologische agentia' die in de Arbowet specifiek worden genoemd.

De ziekte van Lyme en allergische reacties zijn potentieel dodelijk en staan dus onder hoog risico. Een aantal zeer vervelende ziektes als TBE, hondsdoelheid en ziekte van Weill staan bij de lage risico's, omdat de kans hierop erg klein is. Blijf echter alert en houd actuele en lokale informatie over ziektes in de gaten, want er kunnen lokale uitbraken optreden.

Over dit onderwerp is een e-learning beschikbaar: [Leer je groen module Ziekten en allergieën na beten of steken.](#)

Werkzaamheden <ul style="list-style-type: none">Bij alle werkzaamheden in bos en natuur	
Gereedschappen <ul style="list-style-type: none">EHBO-trommel met:<ul style="list-style-type: none">Tekenpincet of tekenkaartPlakband en/ of pleisters	Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) <ul style="list-style-type: none">Kleding met lange mouwenDichte schoenen en een lange broekWerkhandschoenen
Basismaatregelen <p>Hieronder staan de <u>algemene</u> basismaatregelen voor veilig werken. Die gelden dus in principe bij alle werkzaamheden.</p> <ul style="list-style-type: none">Vrijwilligers zijn bekwaam in de werkzaamheden. In het veld is altijd een ervaren begeleider aanwezig.Gereedschappen en PBM's zijn altijd goed onderhouden; alle ladders en machines zijn gekeurd.Gereedschappen en PBM's worden op de juiste wijze gebruikt.Vrijwilligers dragen werkhandschoenen en er is een EHBO-koffer aanwezig.Wij adviseren het dragen van veiligheidsschoenen. Stevige schoenen volstaan bij incidenteel vrijwilligerswerk.Er zijn voldoende hulpverleners aanwezig. Wij adviseren minimaal twee hulpverleners per groep. Organiseer bij grotere groepen meer hulpverleners.Vrijwilligers krijgen instructie en er wordt toezicht gehouden.Iedereen let op elkaar en helpt elkaar om veilig te werken	
Maatregelen van deze VRIE <p>Hieronder staan de belangrijkste veiligheidsmaatregelen die specifiek horen bij de werkzaamheden en omstandigheden uit deze VRIE. Neem de maatregelen over op het werkdagformulier. De volledige lijst vind je in het kleurenschema hierna.</p> <ul style="list-style-type: none">Controleer lichaam en kleding binnen 24 uur op teken en verwijder ze zo snel mogelijk. Blijf alert op klachten als koorts of een rode kring op de huid.Was je handen voor het eten en drinken.Gebruik een mondkapje en handschoenen bij het werken met vogelnesten en -kasten.Wees alert op klachten na werken in de natuur en ga bij heftige reacties naar de huisarts.	

	Gevaren / risico's	Maatregelen
Hoog !!!	Ziekte van Lyme door een tekenbeet	<ul style="list-style-type: none"> • Wees alert op de aanwezigheid van teken: jaarrond, boven 4 graden, in grassen en struiken laag bij de grond. • Draag dichte schoenen en doe de broekspijpen in de sokken. Draag bedekkende kleding. • Controleer lichaam en kleding binnen 24 uur op teken en verwijder ze zo snel mogelijk. • Raadpleeg de huisarts bij klachten als koorts of een rode kring op de huid.
	Allergische reactie na insectenbeten Ademnood door insectenbeet in de mond, neus, tong of hals Meerdere steken door zwerm insecten	<ul style="list-style-type: none"> • Check vooraf op nesten van wespen of andere insecten en blijf hier (ver) uit de buurt. • Bij (hevige) allergische klachten, ademnood, steek in mond, tong of keel of ander acuut gevaar → bel meteen 112 of ga naar de huisarts.
Midden !!	Huidirritatie door brandharen van de eikenprocessierups	<ul style="list-style-type: none"> • Check vooraf op (nesten van) eikenprocessierupsen en blijf hier (ver) uit de buurt. Ook oude en verlaten nesten kunnen irriterend zijn. • Draag bedekkende kleding en dichte schoenen. Bij brandharen op huid of kleding: gebruik plakband of een pleister om brandharen te verwijderen. Was de huid en spoel de ogen met water. Niet krabben.
	Infectie door dode dieren	<ul style="list-style-type: none"> • Verplaats dode dieren alleen met handschoenen of gereedschap.
	Adderbeet	<ul style="list-style-type: none"> • Draag stevig hoog schoeisel, laarzen of gaiter/gamaschen. • Bij een adderbeet: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bel 112. ○ Ga rustig liggen, beweeg minimaal en leg het gebeten lichaamsdeel zo laag mogelijk. ○ Verwijder ringen of knellende banden van het gebeten lichaamsdeel. ○ Zuig de beet NIET uit. ○ Bij misselijkheid: ga in een stabiele zijligging liggen.
Laag !	Pijnlijke steken en beten van insecten	<ul style="list-style-type: none"> • Draag geen parfum of iets met een sterke geur. • Maak geen snelle bewegingen en sla niet naar insecten. • Bij steken: verwijder eventueel de angel. Gebruik eventueel een middel tegen jeuk. • Bij een steek in de vinger: doe een ring af voordat de vinger opzwelt.
	Hondsdolheid (Rabiës) door een beet, krab of lik van een vos of vleermuis.	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg met de huisarts of voorafgaand aan de werkzaamheden een inenting nodig is. • Draag altijd handschoenen; raak nooit een dode of levende vleermuis of vos met blote handen aan.

	<ul style="list-style-type: none">• Was beten of likken 5 minuten lang met zeep en ontsmet ze.• Vraag na een beet of krab aan de huisarts of een inenting nodig is.
Vossenlintworm door eten besmette vruchten	<ul style="list-style-type: none">• Eet geen rauwe bessen of paddenstoelen uit de natuur.
Ziekte van Weil door met rattenurine besmet water	<ul style="list-style-type: none">• Draag in water waar ratten leven beschermende en waterdichte kleding.• Was of ontsmet je handen regelmatig.• Ga naar de huisarts bij ernstige griepverschijnselen. Zeker als je de enige in je omgeving bent met griep.
Papegaaienziekte van uitwerpselen in nesten	<ul style="list-style-type: none">• Draag een mondkapje en handschoenen bij nestcontroles.• Was je handen voor eten en drinken.
Hersenvliesontsteking door TBE-virus in tekenbeet	<ul style="list-style-type: none">• Controleer lichaam en kleding op teken en verwijder ze zo snel mogelijk. Wees alert op klachten als koorts en een rode kring op de huid.• Overleg vooraf met de huisarts of je een vaccinatie nodig hebt als je werkt in een risicogebied voor TBE.
Tetanus door besmetting wond met dierenbeet, mest of vuil	<ul style="list-style-type: none">• Spoel wonden schoon en vraag een huisarts of een tetanusprik nodig is.
Q-koorts door inademen stof van geiten en schapen	<ul style="list-style-type: none">• Vermijd inademen van besmet stof bij het stallen van geiten en schapen.• Kijk voor actuele en lokale informatie op de website van de RIVM.
Vogelgriep of H5N8-virus	<p>De Vogelgriep of H5N8-virus is, voor zover nu bekend, <u>niet schadelijk voor mensen</u>. Wel moeten ten tijde van vogelgriep maatregelen worden genomen om verspreiding onder vogels te voorkomen. Bij (water)vogels die in de vrije natuur zijn gestorven aan de vogelgriep, kan virus aanwezig zijn in vogelpoep en kadavers:</p> <ul style="list-style-type: none">• Vermijd contact met kadavers en vogelpoep. Strikte hygiëne is belangrijk.• Meld kadavers bij de terreineigenaar en laat ruiming aan hem of haar over.

Voor meer informatie:

[Leer je groen module ziekten na beten of steken](#)

[Ziekte van Lyme | Arbocatalogus Bos en Natuur](#)

[Zoönosen | Arbocatalogus Bos en Natuur](#)

[Filmpje Tekenziekte Lyme](#)

[Flyer Teken en de ziekte van Lyme](#)

[Filmpje Systematische tekencontrole](#)

[Filmpje Bijen en wespensteken](#)

[Filmpje Eikenprocessierups](#)

[Filmpje Ziek door vleermuizen](#)

[Filmpje Ziekte van Weil](#)

[Filmpje Ziek door vogels](#)

[Filmpje Vossenlintworm](#)

[Tekencefalitis \(TBE\) | RIVM](#)

